

30,6. ומל ה' אלוקיך את לבבך. And the Lord your G'd will circumcise your heart, etc." In view of the Torah already having described the Israelites as having done תשובה why would G'd have to circumcise their hearts? Besides, what does the Torah mean in verse 8 ואתה תשוב ושמעת בקול השם "and you will return and hearken to the voice of G'd?" This seems to contradict the statement in verse 2? Moreover, the words ואתה תשוב after G'd has circumcised our hearts make no sense at all. What can still be lacking in the process of penitence once G'd has circumcised our hearts?

OR
HACHAIM

I have already pointed out in my commentary on כי תבא that there are three categories of blessings and punishments concerning three different parts of Torah observance. There is a separate reward and punishment for 1) Torah study, 2) observance of the negative commandments, 3) performing the positive commandments. In accordance with this, the process of repentance must also include all these three areas of Torah observance. The words וישבת עד ה' אלוקיך refer to the Jews beginning to study the Torah again. This is why the Torah continues with the words "and you listen to His voice." Seeing that the Torah does not mention anything else in that context it is clear that the subject of וישבת is your return to Torah study. The words ושב ה' את שבותך ושב וקבצך are a promise that the people will be redeemed by the merit of Torah study (Zohar volume three page 72). We also have it on the authority of Jeremiah 9,12 that the disaster struck the Jewish people as a result of their abandoning Torah. This is why when they rectify this error and devote themselves once more to Torah study G'd will gather them in and bring them back to ארץ ישראל.

2) Concerning the failure to keep the negative commandments the Torah says: "and G'd will circumcise your hearts." We are familiar with the concept that the foreskin of the heart is a hyperbole for doing what is forbidden and a love for the forbidden. G'd now says לאהבה את ה' אלוקיך "in order to love the Lord your G'd." In response to the Israelites learning to love G'd, He in turn, will take care of all our troubles. He will deliver our enemies into our hands and He will afflict all our enemies with the curses mentioned previously. Concerning the performance of the positive commandments as part of the Israelites' repentance the Torah writes: "you will return....and carry out all the positive commandments, etc." The additional reward accruing to the people as a result is described in verse 9 "G'd will make you abundantly successful in your various endeavours, etc."

3)

זאורות הגלגל הפרקי

רמ
היק

ההתגלות הגדולה של התשובה בחיי ישראל ובתחיתו בארצנו

א. תחית האומה: היא היסוד של בנין התשובה הגדולה², תשובת ישראל העליונה ותשובת העולם כולו שתבא אחריה³.

ב. כשרוצים באמת לשוב, אע"פ שמעוכבים⁴ בשביל כמה מניעות, כמו מחמת בלבול דעת או מחמת חלישות כח או מחמת אי-יכולת לתקן דברים שהם נוגעים בין אדם לחברו, אע"פ שהעכוב הוא גדול מאד והלב מוכרח להיות נשבר מפני ידיעת גדל החובה המוטלת על האדם לתקן את כל פגמיו, באופן היותר טוב והיותר שלם, מ"מ כיון שהרצון לשוב בתשובה הוא אמין, אע"פ שאין בכוח עדיין לסלק את כל המניעות, צריכים לקבל את ההארה הזאת של התשובה בתור תוכן המטהר והמקדש, עד שלא יוז, מפני העכובים של אי השלמת התשובה, מכל רוממות ומכל עליה רוחנית שהיא ראויה לו, ע"פ קדושת הנשמה וצביונה הקדוש וכשם שזה הוא כלל גדול אצל היחיד, ככה הוא אצל הצבור בכללותו⁵.

אורות התשובה

הארץ התשובה ישנה בישראל. התעוררות חפצה של האומה בכללה לשוב אל ארצה⁶, אל מהותה, אל רוחה ואל תכונתה, באמת אור של תשובה יש בה. באמת הדבר מתבטא בכרוך גמור בבטויה של תורה: "ושבת עד ד' אלהיך" כי תשוב אל ה' אלהיך⁷. התשובה היא תשובה פנימית, אלא שהיא מכוסה⁸ בהרכבה מסכים חוצצים — ואין כח בשום עכוב⁹ ומניעת השלמה לעכב את האור העליון מהופיע עלינו¹⁰.

גבולי המספרים האלה, והגנו בדרך המשך של פרקי האתחלתא. "האור-החיים" כתב¹¹ כי קץ הגלות ישנו אפילו יהיו ישראל רשעים גמורים ח"ו. ומפורש בתורה בפרשת נצבים, לאחרית הימים, כי מקודם תהיה התשובה, מתוך "ההשבה אל הלב", רק תשובת שאינה-שלמה, "עד ד' אלהיך", ואחרי התקבצותנו לארץ ירושתנו, כבושנו אותה והצליחנו בה, או יהיה התיקון השלם של מילת הלבבות והמשך התשובה השלמה, "אל ד' אלהיך", בעשיית מצותיו ושמירת חוקיו¹². וכן מפורש ב"חוקאל פי ל"ו, שמקודם תהי' התקבצותנו שוב אל אדמתנו, ואח"כ תהי' זריקת טהרה מן השמים

רמ
3"1
גלגל
זולג

ואח"כ התחדשות הלב והרוח, ואח"כ קיום המצוות החוקים והמשפטים¹³. ולעומת הכרעתו המוחלטת של ר' יהושע (סנהדרין שם), שהלכה כמותו, שאין הגאולה תלויה בתשובה ומעשים טובים, כתב הרמב"ם בהלכות תשובה פ"ה שאין נגאלים אלא בתשובה — על התשובה הקודמת הנ"ל, שהיא שייכת גם לענין אותה השפעת

כך
היה
למה

of this matter. It is exceedingly wondrous in my eyes. Blessed is HaShem Who enlightened me to this wondrous explanation.

In any event, this, too, is a proof that we must first strive to return to our Land, and then HaShem will come to greet us. We will return to one another in unison. However, if we do nothing (God forbid), simply waiting for a miracle from the heavens, it will be impossible to accomplish this, as the sons of Korach determined.

The Ahavat Yonatan writes that our very return to *Eretz Yisrael* is considered repentance, and it is, in fact, the essence of repentance:

Our
return
to *Eretz
Yisrael*
is the
essence of
repentance

When numerous troubles will befall the Jews and, despite this, they will not forsake HaShem nor their inheritance – i.e., the Holy Land (may it speedily be rebuilt), their primary repentance will be achieved. For, repentance must be performed in the same place and concerning the same act.⁵⁴ Now, their main transgression at the time of the *Beit HaMikdash* was their descent to Egypt, as the verse says, *Woe to those who go down to Egypt* (*Yeshayah* 31:1). This gave rise to grave sins. Therefore, their future repentance will be that they will not forsake their inheritance.⁵⁵

Now, today, when even the lowest Jews have decided to return to our inheritance, and they dedicate their lives to it, refusing to covet any other land, the Holy One Blessed be He certainly considers this repentance. The fact that they do not fulfill the commandments of the Torah is because they were not raised and educated in this spirit. They are like infants who were kidnapped by Gentiles, as the Rambam writes.⁵⁶ But, the act of *aliyah* is undoubtedly considered repentance, and through it they fulfill the positive commandment of *teshuvah* (repentance). This is the essence of repentance, as our mentor, R. Yonatan, explains.

יחזקאל א"ו

לְכֹן אָמַר לְבֵית-יִשְׂרָאֵל, כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְ-הוָה, לֹא לְמַעַנְכֶם אָנִי כִּי
עָשָׂה, בֵּית יִשְׂרָאֵל: כִּי אִם-לְשֵׁם-קִדְשִׁי אֲשֶׁר חָלַלְתֶּם, בְּגוֹיִם אֲשֶׁר-
וּקְדַשְׁתִּי אֶת-שְׁמִי הַגָּדוֹל, הַמְחַלֵּל בְּגוֹיִם, אֲשֶׁר כִּי. בְּאַתֶּם שָׂם
חָלַלְתֶּם, בְּתוֹכָם; וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי-אֲנִי יְ-הוָה, נָא אֲ-דֹנָי יְ-הוָה,
וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם מִן-הַגּוֹיִם, וְקִבַּצְתִּי כִּי. בְּהַקְדָּשִׁי בְּכֶם, לְעֵינֵיהֶם
וְזָרְקֹתִי כִּי. אֶתְכֶם מִכָּל-הָאָרְצוֹת; וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם, אֶל-אֲדַמְתְּכֶם
עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים, וְטַהַרְתֶּם: מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל-גְּלוּלֵיכֶם,
וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ, וְרוּחַ חֲדָשָׁה אָתֶן בְּקִרְבְּכֶם; כִּי אֶטְהַר אֶתְכֶם
וְנִחַסְרֹתִי אֶת-לֵב הָאָבֹן, מִבְּשָׂרְכֶם, וְנָתַתִּי לָכֶם, לֵב בָּשָׂר.